

Олена Деньга, Тетяна Ісаєнко (Черкаси)

ВИКОРИСТАННЯ ПІСЕННОГО МАТЕРІАЛУ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

У запропонованій статті досліджено особливості використання пісенного матеріалу у процесі формування іншомовної комунікативної компетенції під час навчання української мови як іноземної студентів різних рівнів володіння мовою.

Актуальність статті зумовлена недостатньою кількістю навчальних ресурсів з української мови для іноземних студентів і, водночас, перевіреною ефективністю досліджуваного типу навчального матеріалу, а отже – необхідністю розробки методики його оптимального використання.

Мета – створення методики використання пісенного матеріалу на уроках української мови як іноземної для студентів різних рівнів володіння мовою з фокусом уваги на відомих сучасних піснях.

Методи дослідження: критичний аналіз літературних джерел; вивчення та узагальнення позитивного досвіду роботи викладачів; пробне навчання.

Основні результати. У статті подано методичні рекомендації щодо використання пісенного матеріалу на уроках української мови як іноземної для вирішення таких навчальних завдань: використання пісенного матеріалу як фонетичної зарядки і для корекції вимови, використання пісенного матеріалу як мотиватора для вивчення творчості письменників та поетів, використання пісенного матеріалу у навчанні лексичного та граматичного аспектів мови. Запропоновано методику проведення повного уроку для вивчення обраної пісні, а також варіанти використання пісні «Думка» на слова Тараса Григоровича Шевченка на різних етапах вивчення мови. Акцентовано увагу на сучасних піснях, у яких музика покладена на вірші видатних класиків, наведено приклади пісень, рекомендованих для використання на різних етапах навчального процесу.

Висновки. Залучення пісенного матеріалу має низку важливих переваг у практиці викладання української мови іноземцям і дає змогу створити на заняттях середовище, максимально наближене до автентичних умов, зняти психологічні бар'єри, покращити мікроклімат в аудиторії, збільшити можливості іноземних студентів своєчасно та різнобічно ознайомлюватися з українськими традиціями, культурою, адаптувати студентів до мовного узусу, реалізуючи через пісенний матеріал занурення їх в автентичне українське мовне середовище.

Ключові слова: пісенний матеріал на уроках української як іноземної, сучасні пісні на слова класиків української поезії, українська мова як іноземна.

Елена Денга, Татьяна Исаенко. Использование песенного материала на уроках украинского языка как иностранного. В предлагаемой статье исследованы особенности использования песенного материала в процессе формирования иноязычной коммуникативной компетенции при обучении украинскому языку как иностранному студентов разных уровней овладения языком.

Актуальность статьи обусловлена недостаточным количеством учебных ресурсов по украинскому языку для иностранных студентов и одновременно проверенной эффективностью исследуемого типа учебного материала, а, следовательно – необходимостью разработки методики его оптимального использования.

Цель – разработка методики использования песенного материала на уроках украинского языка как иностранного для студентов разных уровней владения языком с фокусом внимания на известных современных песнях.

Методы исследования: критический анализ литературных источников; изучение и обобщение положительного опыта работы преподавателей; пробное обучение.

Основные результаты. В статье представлены методические рекомендации по использованию песенного материала на уроках украинского языка как иностранного для решения таких учебных задач: использование песенного материала как фонетической зарядки и для коррекции произношения, использования песенного материала как мотиватора для изучения творчества писателей и поэтов, использование песенного материала в обучении лексическому и грамматическому аспектам языка. Предложена методика проведения полного урока для изучения выбранной песни, а также варианты использования песни «Думка» на слова Тараса Григорьевича Шевченко на разных этапах изучения языка. Акцентируется внимание на современных песнях, в которых музыка положена на стихи выдающихся классиков, приведены примеры песен, рекомендованных для использования на различных этапах учебного процесса.

Выводы. Привлечение песенного материала имеет ряд важных преимуществ в практике преподавания украинского языка иностранцам и позволяет создать на занятиях среду, максимально приближенную к аутентичным условиям, снять психологические барьеры, улучшить микроклимат в аудитории, увеличить возможности иностранных студентов своевременно и разносторонне знакомиться с украинскими традициями и культурой, адаптировать студентов к языковому узусу, реализуя через песенный материал их погружение в аутентичную украинскую языковую среду.

Ключевые слова: песенный материал на уроках украинского как иностранного, современные песни на слова классиков украинской поэзии, украинский язык как иностранный.

Olena Denga, Tetiana Isaienko. The use of song material in lessons of Ukrainian as a foreign language. The authors investigate some specifics of using

song material in the formation of foreign language communicative competence when teaching Ukrainian to students of different levels of language proficiency.

The relevance of the article is determined by the fact that there is an insufficient number of educational resources on the Ukrainian language for foreign students and also by the proven effectiveness of the studied type of educational material, and consequently by the necessity of developing a method for its optimal use.

The aim is to develop a methodology of using song material in lessons of Ukrainian as a foreign language for students of different levels with a focus on popular contemporary songs.

Methods of research used in the article comprise critical analysis of literary sources; study and generalization of teachers' work; trial teaching.

Main results. The article offers methodical recommendations for using song material in lessons of Ukrainian as a foreign language to fulfill such educational tasks: use of song material as phonetic exercises and for correction of pronunciation, use of song material as a motivator for studying the creativity of writers and poets, use of song material in studying the lexical and grammatical material. The authors propose a technique for a complete lesson for studying a chosen song, and also variants of using the song "Dumka" based on the poem by Taras Shevchenko at different stages of language learning. Emphasis is placed on modern songs, in which music is set to verses of prominent classics, and examples of songs that are recommended for use at different stages of the educational process are given.

Conclusions. Usage of song material has some important advantages in the practice of teaching Ukrainian to foreigners and allows creating the most authentic environment in the classroom; removing psychological barriers; improving a classroom microclimate; increasing opportunities for foreign students to get acquainted with Ukrainian traditions and culture in a timely and versatile manner; adaptation of students to the language uses, providing them with song material to get involved in authentic Ukrainian language.

Keywords: song material in lessons of Ukrainian as a foreign language, modern songs based on the poems of classics of Ukrainian poetry, Ukrainian as a foreign language.

Постановка проблеми. Застосування пісень на уроках української мови як іноземної – ідея не нова, але пісні у навчальному процесі переважно використовують як розважально-пізнавальний матеріал, хоча освітній потенціал цього матеріалу насправді глибший, значніший і різноманітніший. Викладачі змушені шукати нові ефективні способи навчання та дидактичні матеріали, одним із яких, на нашу думку, є сучасні та народні українські пісні.

Пісня – один із найефективніших засобів впливу на почуття та емоції людини, надзвичайно дієвий мотиватор вивчення мови.

Звучання пісень на уроках створює комфортний емоційно-психологічний настрій і налаштовує на взаєморозуміння з викладачем. Пісні та елементи пісень можна починати використовувати вже з перших днів навчання мови. Н. Станкевич зазначає: «слухання – це перші навички, яких набувають діти у процесі засвоєння рідної мови, вони випереджають говоріння. Це також і перші навички, яких набувають ті, хто навчається іноземної мови в природний спосіб (в іншомовному середовищі), і вони знову ж значно випереджають говоріння» [4: 233]. У пісенному матеріалі містяться синтаксичні кліше, емоційно забарвлена, експресивна лексика і фразеологія. Найчастіше пісні побудовані як монологічне висловлювання в розмовному стилі або як діалог, в якому використовуються частотні лексико-граматичні конструкції, необхідні студентам для найшвидшого сприйняття живої розмовної мови та для подолання мовного бар'єру.

Ступінь розробки теми. Ефективність використання пісенного матеріалу на уроках іноземної мови досліджується довгий час як вітчизняними, так і зарубіжними вченими (зокрема, цьому присвячено роботи В. Грун [6], Б. Каст [7], І. Бастідас [5], Ю. Посвистак [3]). Так, дослідження В. Груна полягає у вивченні впливу музики на підвищення запам'ятовування [6]. Ю. Посвистак [3] розглядає поетичні твори як позитивний практичний засіб формування іншомовної продуктивної компетентності. Б. Каст рекомендує використовувати пісні на різних етапах навчання [7]. Він поділяє вивчення іноземної мови за допомогою пісні на п'ять етапів:

1) етап попередньої організаційної презентації, на якому студенти ознайомлюються з піснею через мелодію, ритм, звук і, як правило, тільки на другому етапі – через текст;

2) етап семантизації, на якому викладач пояснює студентам необхідні для розуміння тексту лексичні одиниці;

3) етап тренування фонетики, в межах якого студенти виконують вправи для покращення вимови та інтонації. Можна використовувати навушники для концентрації уваги на вимові, довжині голосних звуків та інтонації. Студенти наслідують вимову слів або речень, які повторюють спочатку хором, групами, а потім окремо;

4) етап практики співу, тобто фаза спільного співу;

5) етап перенесення, тобто застосування набутих знань або навичок у нові життєві ситуації [7: 172–187].

Зазначені етапи створюють підґрунтя для повного, комплексного і нерозривного вивчення будь-якої теми з використанням пісні на уроках іноземної мови.

3. Поленок зазначає: «Пісня є унікальним жанром, який поєднує в собі поезію й музику. Використання пісень сприяє створенню вербального та невербального фонду для занять з іноземної мови. Вони здатні викликати сильні емоційні асоціації, пов'язані з людьми, подіями чи місцями, їх можна використовувати для створення сприятливої атмосфери в аудиторії, подачі лексики, ознайомлення з особливостями культури і для виховання особистості» [2: 9].

Дослідники у теоретичних працях і викладачі-практики в науково-практичних статтях підкреслюють, що навчання на пісенному матеріалі може стимулювати інтерес більшості іноземних студентів до оволодіння українською мовою, створити умови для кращого запам'ятовування, а також поліпшити академічну успішність і допоможе сформувати дружні відносини між студентами та викладачем. Але в наукових і методичних розробках, присвячених використанню пісенного матеріалу на уроках української мови як іноземної, відчутна нестача матеріалів із сучасного пісенного контенту. Пісні, які знаходяться «на слуху», зможуть більше зацікавити та сприяти вивченню мови. Особливий інтерес у студентів викликають пісні, в основі яких – вірші відомих українських класиків, а музичне оформлення – сучасне.

Актуальність. Актуальність обраної теми зумовлена активізацією міжнародних контактів і, як наслідок, збільшенням кількості іноземних студентів у вищих навчальних закладах України. Разом із тим, кількість та якість навчальних ресурсів з української мови для іноземних студентів на сьогодні очевидно недостатні.

Мета аналізу: проаналізувати наявний науково-методичний досвід щодо вивчення іноземної мови за допомогою пісні, запропонувати методику використання пісенного матеріалу як підґрунтя для розробки уроків української мови як іноземної для студентів різних рівнів навчання та акцентувати увагу на відомих сучасних піснях, в яких музика покладена на вірші класиків української поезії.

Результати дослідження. На початковому етапі навчання головною метою є постановка правильної вимови. Використання мелодійної основи допомагає досягнути цієї мети. Оскільки в піснях багато повторів, це дозволяє помітити особливості вимови у процесі поєднання слів у реченні. Разом із мелодією студенти запам'ятовують не окремі слова, а цілі словосполучення і фрази, що допомагає швидше розуміти розмовне мовлення, сприймати мову на слух. Відомо, що слова, які римується, запам'ятовуються краще. Текст пісні запам'ятовується легше і на більш тривалий термін, ніж прозовий текст. У тексті пісень лексико-граматичні конструкції вводяться всередині єдиної мовленнєвої форми, і запам'ятовування нової лексики і граматичних форм відбувається в контексті, а не ізольовано, що особливо важливо під час вивчення мови як іноземної.

Відомі різні способи використання пісенного матеріалу на уроках:

- прослуховування пісень і спів;
- фонетична зарядка: на початку заняття доцільні вправи на диференціацію та закріплення в пам'яті звуків української мови. Наприклад, для повторення слів-паронімів корисна така вправа: *«Повторюйте за мною слова: коза – коса; мишка – миска; цап – сар; кит – кіт; лис – лис; рис – ріс»*, а після подібних тренувальних вправ доцільно вивчити і співати рефрени відомих українських пісень *«Ти ж мене підманула», «Все буде добре»* (у виконанні гурту «Океан Ельзи») тощо.

- обговорення текстів та виконавців (роз'яснення змісту пісні, розповідь про співака);

- передавання культурологічної інформації через пісню, зокрема знання про українські народні свята, традиції, символіку;

- використання пісень як джерела для роботи з лексикою та граматику, розширення словникового запасу, запам'ятовування мовленнєвих формул, граматичних конструкцій (прикладом може бути пісня *«Україна – це ти»*, в тексті якої вжито багато словосполучень у родовому відмінку: *смак хліба, лелеки крило, сонечка тепло, мамині пісні, татові слова*);

- створення емоційного мікроклімату.

Викладачі, що навчають української мови, використовують різні типи завдань із пісенним матеріалом, зокрема такі:

- порівняння картинок і звукового тексту (після прослуховування пісні демонструється сюжетна картинка, до якої студенти добирають фразу з пісні);
- слухання пісень та зображення пантомім;
- заповнення пропусків у тексті (на прикладі вірша Т. Шевченка «Думка»: *Пішов козак світ за ...; Грає синє ..., Грає ... козацькеє, А думка говорить ...*;
- вивчення дієслова, подання тексту без закінчень дієслів з метою заповнення пропусків студентами (наприклад, робота над текстом пісні «Дякую тобі» у виконанні гурту «Океан Ельзи»: *Я бач... навколо каміння і квіти, Міста і вокзали, і сонце, і сніг. Я буду чек..., я буду хот... Їх бач... знову і знову до них!*);
- переказ змісту пісні своїми словами;
- диктант із використанням фрагменту пісенного тексту;
- завдання з граматики (наприклад, під час роботи над текстом пісні «Україна – це ти» у виконанні Тіни Кароль запропонувати знайти займенники у різних формах (*я, ти, під ним, з нами*); запропонувати визначити рід і число іменників *батьківщина, пісні, смак, дзвіночок, туман, воля, світ, віра, надія, любов*);
- уроки-концерти (наприклад, дуже цікавим буде урок-концерт присвячений творчості Лесі Українки та Ліни Костенко. У такому заході можуть брати участь як студенти підготовчого відділення, які зможуть прочитати вірші та співати пісні на вірші поеток, а також студенти основного етапу навчання, які розкажуть цікаві факти з життя Ліни Костенко і Лесі Українки).

Розглянемо конкретні навчальні ситуації із використанням пісенного матеріалу.

Використання пісенного матеріалу як фонетичної зарядки, а також для корекції вимови. Для фонетичної зарядки можна рекомендувати такі мелодійні народні пісні, як «По дорозі жук» (у виконанні гурту «Сусіди») або «Ой, куди ж ти їдеш, Явтуше? Ой, куди ж ти їдеш, мій друже?» (жартівлива народна пісня у виконанні Станіслава Гояна та Ірени Грех). Особливо корисно використовувати ці пісні для тренування правильної вимови шиплячих звуків. На початковому етапі студенти можуть слухати і повторювати перші дві фрази. У подальшій роботі, коли студенти вже запам'ятають текст, можна використовувати фонограму (караоке). Розучування і виконання пісень сприяють активізації мовленнєвого апарату, вдосконаленню навичок артикуляції

проблемних звуків і звукових сполучень, інтонуванню синтагм, правильній постановці наголосу. Текст пісні «Ти ж мене підманула» можна використати у процесі роботи над назвами днів тижня, різні куплети та рефрен також можуть бути використані як фонетична зарядка на початку уроку.

Використання пісенного матеріалу як мотиватора для вивчення творчості письменників та поетів. Вивчення пісень допоможе ознайомити студентів із творчістю видатних українських письменників (Т. Шевченко «Думка», «Реве та стогне Дніпр широкий»; Є. Гребінка «Очі чорні»; М. Старицький «Ніч яка місячна, зоряна, ясна»; О. Олесь «Сміються-плачуть солов'ї»; І. Франко «Чого являєшся мені у сні», «Човен», «Ой ти, дівчино, з горіха зерна»; Д. Павличко «Два кольори»; Л. Костенко «Вечірнє сонце», «Між іншим»).

На нашу думку, однією з вдалих форм використання пісенного матеріалу є урок-концерт за творчістю Тараса Шевченка. Доцільно вивчити пісні на слова поета «Червона калина» (з використанням відеоряду, поясненням символу «червона калина»), «Думка» («Тече вода в синє море...») у виконанні гурту «Fata Morgana»). Сучасне виконання та рок-музика у пісні «Думка» підвищує інтерес до вивчення пісні та творчості Тараса Шевченка. У позаурочній роботі також є нагода використовувати театралізовані постановки пісень, які вдало розкладаються на ролі. Для театралізованої постановки добре підходить, наприклад, пісня «З сиром пироги» – у цьому тексті багато ролей, тому можна залучати до роботи всю групу.

Використання пісенного матеріалу у вивченні лексичного та граматичного матеріалу. Пісенний матеріал допоможе студентам у вивченні безеквівалентної лексики української мови з метою засвоєння ними знань про Україну, культуру і побут українського народу: назви предметів і явищ традиційного побуту, слова, пов'язані з релігійним життям. Таким чином відбувається занурення в культурний простір України, а це відповідно потребує семантизації фонові та безеквівалентної лексики. Наприклад, «Пісня про рушник» допоможе поясненню лексеми *рушник*, її значущості та функціонального призначення (де використовують рушники в Україні? – На весіллі, на похоронах, розміщують над іконами, проводжають у дорогу тощо).

Під час вивчення теми «Прикметники» можна використовувати текст пісні «Червона рута». Спочатку необхідно провести лексичну роботу, пояснити значення нових слів. Під час прослуховування пісні студентам можна запропонувати вписати пропущені прикметники (*чиста вода; червона квітка; зелені діброви; сині гори*). У післятекстовій роботі пропонуємо обговорити такі питання: Як можна назвати пісню? Що означають фрази: «*чар-зілля*», «*ти увійшла в мої мрії*»? Потім прочитати текст із правильним наголосом і спробувати заспівати під фонограму.

Використання повного уроку для вивчення пісні. Можна присвятити вивченню пісні цілий урок, наприклад, зробити традицією останнє заняття тижня присвячувати вивченню пісень. Робота над піснею займає 40-45 хвилин навчального часу. Вона передбачає такі етапи:

- 1) вступне слово про пісню;
- 2) прослуховування пісні;
- 3) обговорення за студентами змісту пісні з подальшим роз'ясненням слів та реалій;
- 4) фонетичне відпрацювання тексту пісні;
- 5) повторне прослуховування пісні (з опорою на текст);
- 6) читання пісні з подальшим відпрацюванням звуків та інтонації (з опорою на текст);
- 7) спільне виконання пісні.

Вступне слово про пісню займає не більше 5-7 хвилин уроку і може містити питання, ілюстрацію, яскравий факт про пісню, що запам'ятовується, а також уривок відео. У цьому разі важливо зацікавити студентів, мотивувати до подальшого вивчення твору, а не надати якомога більше інформації про пісню. Під час виконання пісні викладачем (або прослуховування запису) студенти ознайомлюються з особливостями мелодії, ритму, намагаються відчутти характер твору. Щоб перевірити розуміння змісту студентам пропонується співвіднести 5-8 ілюстрацій з текстом пісні. Найбільш складні для розуміння або застарілі слова пояснюються додатково. Далі студенти читають кожен куплет пісні слідом за викладачем, звертаючи увагу на темп і правильність вимови окремих слів і тексту в цілому. Зокрема в роздрукованих текстах звуки, вимову яких викладач хоче особливо ретельно відпрацювати на уроці, виділено іншим кольором. Після

повторного прослуховування пісні студентам пропонується ще раз прочитати пісню, а також проспівати мелодію пісні. Потім слідом за викладачем проспівати кожен фразу пісні 2-3 рази. Для індивідуального контролю рекомендуємо прийом співу «ланцюжком», коли студенти передають один одному мелодію, проспівуючи пісню по одній фразі. У кінці уроку студенти співають пісню повністю, використовуючи караоке. Вдома студентам пропонується подивитися відео пісні у виконанні різних музикантів і порівняти їхньої інтерпретації. На наступному занятті повторюємо пісню попереднього уроку. Усі пісні, що вивчаються на заняттях, студенти завантажують у свій телефон і періодично слухають їх. Основні критерії для відбору пісень – упізнаваність, мелодійність та ритмічність творів.

Далі ми пропонуємо **методику використання пісні «Думка» на слова Тараса Григоровича Шевченка на різних етапах вивчення мови**. Пісня «Думка» – це сучасна музика, покладена на відомий вірш Тараса Григоровича Шевченка («Тече вода в синє море...») у виконанні гурту «Fata Morgana» [1]. Сучасне виконання та рок-музика у пісні «Думка» підвищує інтерес до її вивчення. Цю пісню можна використовувати навіть на підготовчому відділенні без попередньої підготовки, приділяючи увагу лексичній роботі над текстом пісні та акцентуючи увагу на відпрацюванні фонетики.

Зупинимось більш детально на можливостях, які надає вивчення цієї пісні. Прослуховування та вивчення вірша Тараса Шевченка, розуміння його змісту та мотивів написання може надати поштовх та зацікавити студентів вивчити біографію поета. Крім того, тема вірша, роздуми ліричного героя про свою долю, яка закинула його далеко від Батьківщини, дуже близька іноземним студентам, які з різних причин були змушені їхати до чужої країни та шукати свою долю. На різних етапах вивчення мови можна зупинитися на різних моментах цієї пісні.

Спочатку доречно після прослуховування пісні та вивчення значення незнайомих слів використати методичний прийом «Я бачу слово»: студенти заплющують очі, слухають поезію, яку читає викладач іще раз. Описують зорові картини, що постали в їхній уяві. Доцільно обговорити такі питання:

- Хто головний герой твору? (козак);

– Хто такі козаки? Якими ви їх уявляєте? (Варто пояснити значення слова *козак*, можна показати репродукцію картини А. Монастирського «Запорожець»);

– Чи таким, на вашу думку, зобразив козака у своєму творі Т. Шевченко?

– Який настрій у козака? (Зневіра, розпач, пригнічення);

– Які риси характеру притаманні ліричному герою?

– Що шукає козак? Як зрозуміти значення слова «доля»? (*Доля* – поняття, яке позначає наперед визначений перебіг подій у житті людини або розвитку суспільства. В українській мові слово *доля* використовується також для опису історії життя людини, того, що їй судилося пережити);

– А що означає *шукати долю*?

– Яку ж долю хотів зустріти козак? Чи зустрів він її? Через що?

– Як ви розумієте вислів із поезії: «*Пишов козак світ за очі*»?

Тож на початковому етапі вивчення мови доцільно зупинитися на значенні фразеологізмів *піти світ за очі* та *шляхи биті*. Також рекомендуємо використати пісню під час вивчення прикметників (*сине море, молода дівчина, ненька старенька*), а також на початковому етапі навчання, коли вивчається тема «Сім'я»: батько, мати (ненька) тощо.

На основному етапі вивчення мови студентами I–III курсів філологічного напрямку підготовки доцільно зробити більш ґрунтовний аналіз твору Т. Шевченка «Думка» («Гече вода в синє море...»), визначивши його тему, ідею, поетичні образи (*море, доля, думка, батько, ненька, молода дівчина, чужина, горе, журавлі, шляхи биті, терни*), а також художні особливості поезії:

– епітети: *сине море, серце козацьке*;

– метафори: *грає море, грає серце, думка говорить, спіткалося горе*;

– риторичні запитання: *Куди ти йдеш, не спитавишсь? На кого покинув?*;

– окличне речення: *Тяжко з ними жити!*;

– фразеологізми: *піти світ за очі; биті шляхи*.

Так само можна використати у навчанні української мови як іноземної сучасні пісні на слова українських класиків. Ці пісні можна вивчати як для ознайомлення іноземців із творчістю відомих класиків поезії, так і для тренування артикуляції

(фонетичної зарядки) на початку уроку (пісні повністю або просто рефрени пісень). Якщо дозволяє навчальний час, бажано присвятити кожній пісні окреме заняття, що збагатить лексичний запас студентів та ознайомить із культурною спадщиною України. З огляду на триєдину мету навчального процесу, що має три аспекти: пізнавальний, виховний та розвивальний, вважаємо використання пісенного матеріалу доцільним, оскільки за допомогою пісень ми навчаємо студентів нової лексики, ознайомлюємо з творами українських класиків, розвиваємо комунікативні навички, естетичний смак, виховуємо любов до мови, повагу до України. Методично обґрунтованими для вирішення навчальних завдань, на нашу думку, є такі варіанти сучасних пісень на слова українських класиків: «В очах твоїх я небо бачу...» (на слова Богдана Лепкого, у виконанні гурту «Океан Ельзи»; ці слова були написані ще на початку ХХ століття, але той позитивний настрій, який створює вірш, що належить до класики української літератури, хвилює й сучасного слухача); «Гаї шумлять» (на слова Павла Тичини, у виконанні гурту «The Dooh»); «Вечірнє сонце» (на слова Ліни Костенко, у виконанні Оксани Мухи); «Човен» (на слова Івана Франка, у виконанні гурту «Один в каное»); пісні на слова Ліни Костенко: «Вечірнє сонце», у виконанні гурту «BRUTTO»; «Неандертальці» у виконанні Джамали; «Між іншим» у виконанні гурту «Апокриф»; «Крила» у виконанні гурту «Ptakha»; «Очима ти сказав мені» у виконанні Ольги Богомолець та інші.

Пісенний матеріал – це дуже вдячний матеріал для навчання іноземців, адже не дарма українською піснею захоплюються у світі, а пісенність – найдавніша національна риса українців. Вдале і продумане залучення пісенного матеріалу значно збагачує процес навчання, підсилює емоційний чинник, захоплення милозвучністю української мови, сприяє активізації навчального процесу, полегшує й урізноманітнює його. Головне – такий підхід формує позитивне ставлення до вивчення української мови студентами-іноземцями.

Отже, використання пісень на уроках української як іноземної на всіх рівнях допомагає створити сприятливий мікроклімат, підвищити якість вивчення мови, розвинути творчий потенціал студентів, ознайомити з культурними українськими традиціями. Пісні, які часто звучать у медіапросторі, зможуть більше

зацікавити та сприяти вивченню мови. Особливий інтерес викликають пісні на вірші відомих українських класиків, покладені на сучасну музику, адже зацікавившись музикою, студенти познайомляться з творчістю відомих поетів і, таким чином, поглиблять свої знання української культури й літератури, а також розширять свій лексичний запас.

Висновки та перспективи. Під час навчання української мови як іноземної доцільним є використання пісенного матеріалу. Особливу увагу варто приділяти сучасним пісням, покладеним на поезію відомих українських класиків, які уможливають дотримання єдності емоційного та інтелектуального у навчанні іноземних студентів та розвитку їхнього індивідуального мислення. Перспективним вважаємо подальше дослідження фольклорного та сучасного пісенного матеріалу у практиці викладання української мови, оскільки це дає змогу студентам-іноземцям швидше адаптуватися в українському середовищі, мотивувати їх знайомитися з українською поезією, літературою, культурою, допоможе збагатити словниковий запас.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Думка» (на слова Тараса Шевченка) у виконанні гурту «Fata Morgana». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jmynZjUa4Ts> (дата звернення 28.08.2021)
2. Поленок З. В. Використання пісенного текстового матеріалу на уроках англійської мови. *Іноземні мови: наук.-метод. журн.* Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ: «Ленвіт», 2009. № 2. С. 9–11.
3. Посвистак Ю.С. Використання казок, віршів, пісень та приказок для інтенсифікації вивчення лексичного та граматичного матеріалу на уроках англійської мови. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 46 с.
4. Станкевич Н.І. Взаємопов'язане навчання видів мовленнєвої діяльності в курсі української мови як іноземної: теоретичний і практичний аспекти. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної: зб. наук. праць.* Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2016. Вип. 12. С. 232–242.
5. Bastidas J.A. How to Use Songs in the EFL/ESL class. *MEXTESOL Journal* № 3. Mexico: Mextesol Association, 2002. P. 65–78.
6. Gruhn W. Kinder brauchen Musik: Musikalität bei kleinen Kindern entfalten und fördern. Weinheim: Beltz, 2013. 144 p.
7. Kast B., Bimmel P., Neuner G. *Deutschunterricht planen Neu.* Stuttgart: Ernst Klett Sprachen, 2017. P. 28.

8. Kress G., Theo van Leeuwen. *Multimodal Discourse: The Modes and Media of Contemporary Communication*. London : Arnold. 142 p.

REFERENCES

1. “Dumka” (na slova Tarasa Shevchenka) u vykonanni gurtu “Fata Morgana” [“A Thought” (lyrics by Taras Shevchenko) performed by “Fata Morgana” band]. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=jmynZjUa4Ts> [Accessed 28 Aug. 2021] [in Ukrainian].
2. Polenok, Z.V. (2009). Vykorystannya pisenного tekstovogo materialu na urokax anglijskoyi movy. [Using a song textual material in English classes]. *Inozemni movy [Foreign Languages]*, Kyiv National Linguistic University. Kyiv: “Lenvit”, 2, pp. 9–11 [in Ukrainian].
3. Posvystak, Yu.S. (2010). Vykorystannya kazok, virshiv, pisen ta prykazok dlya intensyfikaciyi vyvchennya leksychnogo ta gramatychnogo materialu na urokax anglijskoyi movy. [Using fairy tales, songs and sayings to intensify acquisition of vocabulary and grammar material in English classes]. Kyiv: Centr uchbovoyi literatury, pp. 46 [in Ukrainian].
4. Stankevych, N.I. (2016). Vzayemopovyazane navchannya vydiv movlennyevoyi diyalnosti v kursy ukrayinskoyi movy yak inozemnoyi: teoretychnyj i praktychnyj aspekty. [Integrated teaching of types of language activity in a course of Ukrainian as a foreign language]. *Teoriya i praktyka vykladannya ukrayinskoyi movy yak inozemnoyi: zb. nauk. prac. [Theory and practice of teaching Ukrainian as a foreign language: Collected scientific works]*. 12. Lviv, pp. 232–242 [in Ukrainian].
5. Bastidas, J.A. (2002). How to Use Songs in the EFL/ESL class. *MEXTESOL Journal*, 3. Mexico : Mextesol Association, pp. 65-78 [in English].
6. Gruhn, W. (2013). *Kinder brauchen Musik: Musikalitä t bei kleinen Kindern entfalten und fördern*. Weinheim: Beltz [in German].
7. Kast, B., Bimmel, P. and Neuner, G. (2017). *Deutschunterricht planen Neu*. Ernst Klett Sprachen, p. 28 [in German].
8. Kress, G., van Leeuwen, Theo. (2001). *Multimodal Discourse: The Modes and Media of Contemporary Communication*. London: Arnold [in English].

Стаття надійшла до редакції 13.09.2021.

Статтю рекомендовано до друку 25.09.2021.

Деньга Олена Анатоліївна, старший викладач кафедри української мови та загального мовознавства Черкаського державного технологічного університету (18000, Черкаси, бульвар Шевченка, 460); e-mail: helen_15_8@hotmail.com; orcid: <https://orcid.org/0000-0002-8477-8703>.

Деньга Елена Анатольевна, старший преподаватель кафедры украинского языка и общего языкознания Черкасского государственного технологического университета (18000, Черкассы, бульвар Шевченко, 460); e-mail: helen_15_8@hotmail.com; orcid: <https://orcid.org/0000-0002-8477-8703>.

Olena Denga, Assistant Professor, the Department of Ukrainian Language and General Linguistics, Cherkasy State Technological University (18006, Cherkasy, Shevchenko Blvd., 460); e-mail: helen_15_8@hotmail.com; orcid: <https://orcid.org/0000-0002-8477-8703>.

Ісаєнко Тетяна Васи́лівна, старший викладач кафедри української мови та загального мовознавства Черкаського державного технологічного університету (18000, Черкаси, бульвар Шевченка, 460); e-mail: ttavasik@gmail.com; orcid: <https://orcid.org/0000-0002-8477-8703>.

Ісаєнко Татьяна Васильевна, старший преподаватель кафедры украинского языка и общего языкознания Черкасского государственного технологического университета (18000, Черкассы, бульвар Шевченко, 460); e-mail: ttavasik@gmail.com; orcid: <https://orcid.org/0000-0001-7416>.

Tetiana Isaienko, Assistant Professor, the Department of Ukrainian Language and General Linguistics, Cherkasy State Technological University (18006, Cherkasy, Shevchenko Blvd., 460); e-mail: ttavasik@gmail.com; orcid: <https://orcid.org/0000-0001-7416>.

Як цитувати: Деньга О.А., Ісаєнко Т.В. Використання пісенного матеріалу на уроках української мови як іноземної. *Вкладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2021. Вип. 39. С. 42–56. DOI: 10.26565/2073-4379-2021-39-03.

In cites: Denga O., Isaienko T. (2021). The use of song material in lessons of Ukrainian as a foreign language. *Teaching languages at higher educational establishments at the present stage. Intersubject relations*. Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University, 39, pp. 42–56. DOI: 10.26565/2073-4379-2021-39-03.